

Høringsnotat – forslag til midlertidig lov om endring i valgloven for å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av covid-19 (adgang til elektroniske underskrifter på listeforslag)

Innhold

1 Innledning.....	3
1.1 Bakgrunnen for forslaget.....	3
2 Adgang til elektronisk innsamling av underskrifter på listeforslag til stortingsvalget i 2021..	3
2.1 Gjeldende rett	3
2.2 Departementets vurderinger og forslag	4
3 Økonomiske og administrative konsekvenser	5
4 Merknader til bestemmelsen.....	5
5 Lovforslag.....	6

1 Innledning

1.1 Bakgrunnen for forslaget

Som følge av utbruddet av covid-19 har det blitt avdekket et behov for en endring som gjør det mulig for politiske partier og uregistrerte grupper å samle inn underskrifter på listeforslag elektronisk.

Departementet har mottatt henvendelser fra Alliansen, Kystpartiet og Norges Kommunistiske Parti om at situasjonen med utbruddet av covid-19 vanskeliggjør innhenting av underskrifter på listeforslag.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet foreslår i dette høringsnotatet en midlertidig adgang for partier som ikke fikk tilstrekkelig oppslutning ved forrige stortingsvalg og uregistrerte grupper til å samle inn underskrifter på listeforslag til stortingsvalget i 2021 elektronisk, fordi covid-19-utbruddet og anbefalingene om begrenset kontakt i befolkningen trolig begrenser partiene og gruppenes mulighet til å innhente underskriftene fysisk. Departementet har også mottatt henvendelser fra Selvtendighetspartiet og Nye Borgerlige om muligheten for elektronisk innsamling av underskrifter for registrering av partinavn i Partiregisteret etter partiloven § 3. Departementet foreslår ikke en tilsvarende midlertidig endring for partiloven, se departementets vurdering i punkt 2.2.

2 Adgang til elektronisk innsamling av underskrifter på listeforslag til stortingsvalget i 2021

2.1 Gjeldende rett

Valgloven kapittel 6 har regler om krav til og behandling av listeforslag. Fristen for innlevering av listeforslag er 31. mars i valgåret, jf. § 6-1 første ledd.

Listeforslaget må være underskrevet av et bestemt antall personer, jf. § 6-3. For partier registrert i Partiregisteret som ved forrige stortingsvalg fikk en oppslutning på minst 500 stemmer i ett valgdistrikt eller minst 5 000 stemmer i hele landet, er det tilstrekkelig at listeforslaget er underskrevet av minst to styremedlemmer i lokalavdelingen med ansvar for valgdistriktet listen gjelder, jf. bestemmelsens første ledd. Det samme gjelder partier registrert i Partiregisteret etter forrige stortingsvalg. Underskriverne må ha stemmerett i valgdistriktet.

Øvrige forslagsstilleres listeforslag må ved stortingsvalg være underskrevet av 500 personer med stemmerett i valgdistriktet, jf. § 6-3 andre ledd bokstav a.

Disse listeforslagene må inneholde underskrifter på papir. Lovens ordlyd er ikke i seg selv til hinder for elektronisk underskrift. Den nærmere tolkningen av begrepet underskrift i forarbeidene til loven er imidlertid klar på at begrepet sikter til alminnelig underskrift på papir. I Ot.prp. nr. 45 (2001–2002) pkt. 11.4 under overskriften *Nærmere om begrepet «underskrift»* uttaler departementet blant annet følgende:

«Departementet mener at det er nødvendig å sondre mellom typer av underskrifter og hvilke hensyn som søkes ivaretatt ved utformingen av

reglene. Etter vår oppfatning er innsamling av underskrifter til støtte for et listeforslag ikke å anse som kommunikasjon i ordets vanlige forstand. Det dreier seg her om en ensidig dokumentasjon for å oppfylle valglovens regler om et visst antall underskrifter for å stille listeforslag fra et parti som ikke er registrert. Gjeldende bestemmelser i valgloven er basert på at underskriftene skal samles på papir. Elektronisk innsamling vil etter departementets syn være en endring i premissene som gjør at antall underskrifter må vurderes på nytt. Når det derimot gjelder kravet om at et listeforslag fra et registrert partis lokalavdeling skal være undertegnet av (etter utvalgets forslag; en leder og et styremedlem), etter departementets forslag; to styremedlemmer, kan departementet ikke se noen grunn til ikke å åpne for elektronisk underskrift.»

Det er også slått fast i valgforskriften § 13 at disse underskriftene skal være «skrift på papir».

2.2 Departementets vurderinger og forslag

Utbruddet av covid-19 og anbefalingen om begrenset kontakt i befolkningen for å redusere smittefaren, begrenser trolig partienes og forslagsstillernes faktiske mulighet til å innhente de nødvendige underskriftene for å stille liste. Det er fortsatt uklart hvordan smittesituasjonen vil utvikle seg. Departementet er kjent med at enkelte partier har begynt innsamlingen av underskrifter. Av hensyn til forutsigbarhet for disse forslagsstillerne mener departementet derfor det er god grunn til å etablere en digital løsning for innsamling av underskrifter. En slik løsning vil kunne brukes både av registrerte partier og uregistrerte grupper som skal stille liste etter valgloven § 6-3 andre ledd bokstav a.

Departementet foreslår derfor en bestemmelse som gir departementet hjemmel til å vedta i forskrift at det skal være adgang til å benytte elektronisk signatur for å underskrive listeforslag etter valgloven § 6-3 andre ledd bokstav a.

Departementet understreker at den digitale løsningen ikke påvirker fylkesvalgstyrets behandling av listeforslagene. Fylkesvalgstyret må på samme måte som tidligere kontrollere listeforslagene og underskriftene på listeforslagene, jf. valgloven § 6-6.

Valgdirektoratet vil på denne bakgrunn få i oppdrag å utvikle en løsning for innsamling av elektroniske underskrifter. Løsningen skal være klar til bruk innen 1. oktober 2020, og skal fortrinnsvis benytte seg av nasjonale felleskomponenter som ID-porten.

Departementet mener dette gir partiene tilstrekkelig tid til å samle inn underskrifter innen fristen 31. mars 2021. Digital sikkerhet er en grunnleggende forutsetning for å opprettholde tilliten til offentlig sektors digitale løsninger. Valgdirektoratets løsning skal derfor ivareta krav til sikkerhet og til den enkeltes personvern på en god måte.

Departementet understreker at partiene og gruppene fremdeles også kan samle inn underskrifter på papir.

Selv om elektronisk innsamling vil utgjøre en viss endring i premissene, foreslår departementet at kravet til antall underskrifter som skal samles inn elektronisk opprettholdes i en midlertidig lov som gir adgang til elektronisk innsamling av underskrifter. Formålet med kravet til 500 underskrifter er å «sikre at de lister som opptrer

ved valget har en viss tilslutning fra velgernes side», jf. Ot.prp. nr. 45 (2001–2002) pkt. 11.2.3 s. 160. Hvor mange underskrifter som bør kreves i en eventuell permanent løsning for elektroniske underskrifter vil bli vurdert i oppfølgingen av valglovutvalgets utredning. Departementet er kjent med at valglovutvalget har drøftet dette spørsmålet.

Departementet viser til at det har mottatt henvendelser fra to uregistrerte partier angående muligheten for innsamling av digitale underskrifter for partiregistrering. Selv om utbruddet av covid-19 også vanskeliggjør innsamling av underskrifter for registrering av partinavn i Partiregisteret etter partiloven § 3, foreslår departementet ingen tilsvarende midlertidig endring i partiloven. Formålet med løsningen er å avhjelpe konsekvensene av utbruddet av covid-19 ved stortingsvalget i 2021, slik at partier og uregistrerte grupper kan stille liste på en hensiktsmessig måte, og vil kun få virkning ved dette valget. Registreringen av partinavnet i Partiregisteret får virkning utover dette. Registrerte politiske partier vil blant annet være berettiget statsstøtte gjennom grunnstøtte og stemmestøtte. Denne støtten vil gjelde for hele den neste stortingsperioden etter valget (fire år). Registreringen innebærer også at partier får enerett til å stille valgliste under det registrerte navnet. Virkningen av registreringen opphører når partiet ikke har stilt liste i noe valgdistrikt ved to påfølgende stortingsvalg, jf. partiloven § 5. Det vil bli gjort en vurdering av antall underskrifter for registrering i Partiregisteret og eventuelle krav til formen på disse i oppfølgingen av valglovutvalgets utredning.

Løsningen vil heller ikke være tilgjengelig før 1. oktober. For å få virkning for valget i 2021, må registreringen av partinavn i Partiregisteret skje innen 2. januar i valgåret.

Departementet understreker at uregistrerte grupper kan benytte løsningen som utvikles av Valgdirektoratet til å samle inn underskrifter på listeforslag, slik at de kan stille liste ved stortingsvalget i 2021. Det er etter departementets oppfatning størst behov for å avhjelpe konsekvensene av utbruddet av covid-19 som begrenser muligheten til å stille liste. Departementets forslag legger til rette for at partier og uregistrerte grupper kan stille liste ved stortingsvalget i 2021 på en hensiktsmessig måte.

3 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget innebærer en forenkling for partier og uregistrerte grupper som må samle inn underskrifter for å stille liste til stortingsvalget i 2021, slik at disse ikke behøver å oppsøke velgere og samle inn underskrifter på papir. Forslaget innebærer ikke endringer i fylkesvalgstyrenes behandling av listeforslagene. Departementet forutsetter at underskriftslistene vil kunne eksporteres til et regneark, og at arbeidet med å kontrollere digitale underskrifter derfor vil kunne være mer effektiv enn kontrollen av underskrifter på papir.

Kostnadene til utvikling av den digitale løsningen er anslått av Valgdirektoratet til å bli om lag 1,5 millioner kroner. Kostnadene kan dekkes innenfor direktoratets gjeldende økonomiske bevilgning.

4 Merknader til bestemmelsen

Til § 6-3 a Adgang til elektronisk underskrift på listeforslag

Bestemmelsen gir departementet hjemmel til å fastsette adgang til å benytte elektronisk signatur for å underskrive listeforslag etter valgloven § 6-3 andre ledd bokstav a ved stortingsvalget i 2021 i forskrift. Digital sikkerhet er en grunnleggende forutsetning for å opprettholde tilliten til gjennomføringen av valg. Departementet kan gi forskrift om at innsamlingen av underskrifter på listeforslag skal kunne skje ved hjelp av den digitale løsningen som vil bli utviklet av Valgdirektoratet. Forskriftshjemmelen åpner ikke for elektronisk signatur på listeforslag gjennom bruk av andre digitale løsninger.

5 Lovforslag

Midlertidig lov om endring i valgloven for å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av covid-19 (adgang til elektroniske underskrifter på listeforslag)

I

I lov 28. juni 2002 nr. 57 om valg til Stortinget, fylkeskommuner og kommuner skal ny § 6-3 a lyde:

§ 6-3 a Adgang til elektronisk underskrift på listeforslag

Departementet kan gi forskrift om adgang til elektronisk underskrift på listeforslag etter valgloven § 6-3 andre ledd bokstav a ved stortingsvalget i 2021.

II

1. Loven trer i kraft straks.
2. Valgloven § 6-3 a oppheves 1. januar 2022.